

סיפילים

מיידיש: בני מר

איציק מאנגר נולד בצ'רנובץ שבבוקובינה ב־1901. בן 18 החל לפרסם את שיריו, שהתאפיינו מלכתחילה בצורות קלאסיות – בלדה, סונטה ועוד – ובתכנים "עממיים". השירים המתפרסמים כאן שייכים לתקופה המוקדמת ביצירתו, הנוטה יותר למודרניזם. אחרי שעבר לוורשה נודע ב"שירי המגילה" וב"שירי החומש", שעובדו לימים למחזה מצליח בישראל של שנות השישים (בלחנוי של דובי זלצר). מאנגר חי בערים שונות באירופה ובאמריקה, ומת ב־1969 בישראל.

סיפילים

נובמבר. אור שוטף את הבולואר.

קצין צעיר וגשם דק וחד.

אשה גבוהה, והוא מולה עבר –

וצללי שניהם הם כבר אחד.

בתוך עיניה צער לא מסבך.

שפתיה צוחקות. קולה קרא:

"קצין עכשו? כבר מאחר נורא!"

ואור פנס אדם הבהיק בבר.

צלילים. זמן בסמוקינג מנצח.

לשיר עכשו בשתי ידי רוצה – אן

עולה בו בכי פראי לאהבה.

היין שוב הנח על השלחן.

הביט בה הקצין, אן במבטן

נפלו עליו אימה וזעזוע.

הבלדה על אשת הרחוב

בְּעֶרֶב סֵתוֹ אֶפֶל, עֲלָמָה
צוֹעֶדֶת, עָרֵב בְּעֶרְבוֹ.
פֶּתָאִם הִיא מִתְכוּפֶּפֶת אֶל
הַצֵּל. קוֹרֶצֶת: בּוֹא!

הָאִם הִיא רַעְדָה כָּל כֶּן,
שָׁאֵת קוֹלָה הַצֵּל שְׁמַע?
לֹאֵט לֹאֵט הוּא הַתְרוֹמֵם
מִתּוֹךְ הָאֲדָמָה

וְאֵת יְדֵי־צִלָּלִיו שֶׁלַח.
"קִרְבִּי אֵלַי", הַצֵּל לְחֵשׁ.
וְהוּא אָחִז וְהוּא חִבֵּק
אוֹתָה בְיָדֵי נְחֵשׁ.

הַלִּילָה אֵת הַכֹּל בָּלַע:
כָּל אֲנַחָה וְכָל כָּאֵב.
הַרְחֵק בְּקִצָּה־מִזְרַח הַיּוֹם
בְּשָׁקֵט מְהִבְהֵב.

הבלדה על חוטב העצים

הִיָּה הָיָה חוֹטֵב עֵצִים
וְהוּא הָיָה זָקֵן וְשָׁב.
שָׁנִים רַבּוֹת חָטַב, סָבַב
בַּיָּעַר בֵּין עֵצִים – כִּי שָׁר
הוּא לֹא הָיָה, גַּם לֹא פָּרִיץ.

בְּעָרֵב חֶרֶף קָר נִכְנָס
עֵמֶק לַיָּעַר הַקָּפוּא.
וְכִי נוֹתְרָה לוֹ עוֹד בְּרָרָה?
הָאֵל הַטּוֹב מִבֵּין אֵף הוּא:
הַדַּחֲק – צִיפְרָנִיו חֲדוֹת.

רָאָה עֵץ אֶרֶן רַךְ, צָעִיר,
רוֹעֵד בְּרוּחַ הַמִּלְלָתָה.
וְשָׁמַע בְּרַעַד קוֹל
זָעִיר – זֶה קוֹל בְּכִיוֹ שֶׁל יֶלֶד –
וְשִׁתִּי עֵינַיִם עֲצוּבוֹת.

"חַיֵּי רַפִּים וְצָעִירִים
וְגִרְזָנָה כָּל כָּה עֵבֶת.
רַק אֵל תִּקְרַע אֶת חוּט הַפֹּז
שָׁאֵךְ הַחֵל לְהַטּוֹת –
הֲלֹא יִדְעָתָה, זֶה אֶסוּר!"

רָאָה הָאִישׁ אֶלּוֹן זָקֵן,
וְהִתְלַבֵּט לוֹ: הֵן אוֹ לָאוּ?
הָרִים אֶת גִּרְזָנוֹ וְחָשׁ
שֶׁהוּא מְנִיף אוֹתוֹ עָלָיו –
עַל עֵץ-עֲצָמוֹ, זָקֵן כָּל כָּה.

עֲמַד שְׁחוּחַ וְעֶצוּב
וְשִׁתִּי יָדָיו פֶּתְאָם רָפוּ.
כַּמָּה קִטְנוֹת הִלָּהוּבוֹת
שֶׁעֶץ אֱלוֹן גָּדוֹל שָׂרְפוֹ –
אֵימָה בְּכָל גּוֹפּוֹ חִלָּפָה.

וְקָמוּ מוֹל עֵינָיו אֵינְסְפוֹר
עֲצִי-צִלְלִים שֶׁהוּא גָדַע,
גָּדַע בְּמִשָּׁן כָּל חַיּוֹ.
וְהוּא נָפַל בְּרַעְדָּה
כָּמוּ עֵץ פְּרוֹת לְאֲדָמָה.

וְהוּא בִקֵּשׁ מֵהֶם סְלִיחָה,
וְהֵם בִּקּוֹל קִינָה עָנוּ:
נִנְיַח לוֹ לִשְׁכַּב פְּרָקָדָן
עַל הַקֶּרֶקַע כְּרָאוֹת עֵינָיו:
יִיטִיב עֲמוֹ לְבָכוֹת מֵעַט.